

PROGRAMMA

TO YOU van Peter Schat

DISPLAY IV van Maarten Bon

SACRE DU PRINTEMPS van Igor Strawinsky i.e.
bewerking van Maarten Bon

MEDEWERKERS

DIRIGENT

Lucas Vis

ZANG

Lucia Meeuwssen

GITARISTEN

Rolph Hock

Louis Gall

Dick Hoogeveen

Jochum Fluitsma

Jorge Oraison

Bob Zimmerman

Peter Nieuwerf

Jan Goudswaard

Benny Lindeman

TOETSINSTRUMENTALISTEN

Yoko Abe

Cees van Zeeland

Gerard Bouwhuis

Gerrit Hommerson

Gene Carl

Koos Smolenaars

Maarten Bon

TOLLEN

Floris Guntenaar

ELECTRONICA

Rob van der Poel

Stephan Willenborg

GELUIDSVERSTERKING/

MECHANIKA

Dik Kuiper

PRODUKTIE

het AMSTERDAMS ELECTRISCH CIRCUS

m.m.v. DE NEDERLANDSE OPERASTICHTING, MUZIEKUITGEVERIJ
DONEMUS, UITGEVERIJ CLOWNS, STICHTING S.T.I.P.T.

In de tent op FRANKENDAEL, Middenweg, Amsterdam.

Zaterdag 12 en zondag 13 juni.

Aanvang 23.00 uur

en

Muziekcentrum VREDENBURG, Utrecht.

Dinsdag 15 juni.

Aanvang 20.15 uur.

INLICHTINGEN

HET AMSTERDAMS ELECTRISCH CIRCUS, POSTBUS 1008, 1000 BA
AMSTERDAM

Voor jou
en voor Joe Cocker
die zei dat hij anders
iemand koud zou maken

Voor jou

Eent: wij waren ingebakerd, lelijk-mooi en dronken van melk.
Twee: geknuffeld in armen steeds door pasgestreken mouwen bedekt.
Drie: wij kregen zand en water ter ontwikkeling van onze verbeeldende vermogens.
Vier: wij kregen een klap. Plots een klap.
Vijf: wij werden voer voor het Opvoedingssysteem N.V.
Zes: gekweld door vreemde wezens in ons hoofd, wurgden wij er een paar.
Zeven: wij bekwaamden ons in schaamte.
Acht: de Tweede Wereldoorlog en wij haatten de Duitsers even erg als onze geheime lichamen, hielden van de Amerikanen net zoveel als van de Russen, haatten het doden, hielden van het doden, het hing af van de taal van de bijbel in de borstzak van de dode soldaat, wij waren gek-dorstig naar Superman Winston, naar Jezus met zijn oneindige mitrailleur en de heilige Spitfires, terwijl die dwergen van Jappen door het struikgewas van onze nachtmerries hakten - er waren putten vol mensenvlees - en de echte bommen kwamen, maar zij hebben ons niet geraakt, mijn lief, zij hebben ons niet precies geraakt.
Mijn lief, ze proberen ons gek te krijgen.

Zo geraakten wij tot de nummers acht, negen, tien, elf,
er groeiden schubben over elk deel van ons lijf,
vooral over onze ogen,
want er werden schubben gedragen, schubben waren schilden.
En nu staan wij, over de dertig, samen, gekker dan ooit tevoren,
wij maken een paar diamanten en verliezen ze.
wij verkopen onze onzin per ton,
mijn lief, ze proberen ons gek te krijgen.

Maak liefde. Wij moeten liefde maken,
in plaats van geld te maken.
Weet je wat afwijzing is? Een klap. Een plotse klap.
Ik wil mijn leven doorbrengen met gedichten te bouwen
waarin ongetemde mensen en dieren vrij rond wandelen,
vrij gaan liggen,
vrij vrijen in de diepe liefderijke tapijten met sterren die wentelen tegen de zoldering,
gedichten als wittebroodsplanetariums,
maar onze tijd staat in brand,
mijn lief, ze proberen ons gek te krijgen.

Vrede was het enige dat ik ooit heb gewild
Het was te duur.
Mijn lief, ze proberen ons gek te krijgen.

De helft van de mensen die ik lief heb verschrompelen
Mijn lief, ze proberen ons gek te krijgen.
De helft van de mensen die ik lief heb spatten uiteen.
Mijn lief, ze proberen ons gek te krijgen.

Ik ben bang om gek te worden.

Adrian Mitchell
Vertaling: Hugo Claus

and to Joe Cooker
who said he would otherwise
kill somebody

TO YOU

One, we were swaddled, ugly-beautiful and drunk on milk.
Two: cuddled in arms always covered by laundered sleeves
Three: we got sand and water to exercise our imaginative faculties.
Four: we were hit. Suddenly hit.

Five: we were fed to the educational system limited.
Six: worried by the strange creatures in our heads, we strangled some of them.
Seven: we graduated in shame.
Eight: World War Two, and we hated the Germans as much as our secret bodies, loved the Americans as much as the Russians, hated killing, loved killing, depending on the language in the Bible in the breast pocket of the dead soldier, we were crazy-thirsty for Winston Superman, for Jesus with his infinite tommygun and the holy Spitfires, while the Jap dwarfs hacked through the undergrowth of our nightmares - there were pits of people-meat - and the real bombs came, but they didn't hit us, my love, they didn't hit us exactly.
My love, they are trying to drive us mad.

So we got to numbers eight, nine, ten eleven,
Growing scales over every part of our bodies,
Especially our eyes,
Because scales were being worn, because scales were armour.
And now we stand, past thirty, together, madder than ever.
We make a few diamonds and lose them.
We sell our crap by the ton.
My love, they are trying to drive us mad.

Make love. We must make love.
Instead of making money.
You know about rejection? Hit. Suddenly hit.
Want to spend my life building poems in which untamed
People and animals walk around freely, lie down freely,
Make love freely

In the deep loving carpets, stars circulating in the ceiling,
Poems like honeymoon planetariums.
But our time is burning.
My love, they are trying to drive us mad.

Peace was all I ever wanted.
It was too expensive.
My love, they are trying to drive us mad.

Half the people I love are shrinking.
My love they are trying to drive us mad.

Half the people I love are exploding.
My love, they are trying to drive us mad.

I am afraid of going mad.

Adrian Mitchell
'Poetry from the Underground in Britain'

Vijf hoofdfragmenten zijn te onderscheiden, en zesmaal het refrein.

My love, they are trying to drive us mad.

De wending naar My love is historisch precies aangegeven: na de bomaanval in World war two, die wij (we) blijkbaar overleefden.

Deze geliefde krijgt de opdracht Make love, wordt gewaarschuwd tegen de krankzinnigheid, en is natuurlijk de lezer.

De poëtische strategie om tot die lezer door te dringen verloopt langs deze lijnen: zonder te aarzelen of toestemming te vragen wordt hij bemind, zonder aanzien van sex of persoon, om vervolgens gewaarschuwd te kunnen worden voor de Anderen (de niet-lezers dus). They, Zij die bezig zijn ons gek te maken. Us, de lezer en de dichter, wordt blijkbaar een zelfde toekomst toegedicht, en die toekomstige gelijkschakeling is het werk van They.

De gelijkschakeling van ons verleden daarentegen wordt door de dichter zelf verzorgd, want natuurlijk is nergens in dit gedicht de formule 'We' de majesteitmeervoudsvorm. De Count-down van ons gemeenschappelijk verleden wordt zonder omwegen ingezet om bij Eight in de historische tijd te worden verankerd: World war two, waar de tekst gaat spuiten. Anders gezegd - weer anders dan in het gedicht en dus evenredig minder precies - de werking van deze tekst berust op de typisch schriftelijke truc 'wie dit leest is gek', of beter: wordt gek gemaakt, en dat doen wij niet zelf, maar dat doen ZIJ (THEY). Kinderlijker kan het niet, het is de opvatting van kostschooljongens die plegen te zingen:

And this is number one, and the fun has just begun.

Roll me over in the clover, roll me over lay me down and do it again.

And this is number two ...

Zoals ook To you begint als een aftel-vers.

De musici

De ondertitel van het project 'And to Joe Cocker who said he would otherwise kill somebody' is door mij aan de titel van Mitchell toegevoegd, zoals ik ook de muziek aan zijn gedicht heb toegevoegd - met zijn toestemming overigens.

Die toevoeging aan de titel verwijst naar een voor mij belangrijke muzikale ervaring, de film Mad dogs and Englishmen, waarin Cocker met grote charme deze uitspraak laat vallen, en waarin hij als een gek zeer zingend staat te schreeuwen.

Deze kwaliteit denk ik in mijn ontwerp van het voorstel aan de musici (anders gezegd: in de partituur) aan de solo-zangeres toe. Daarom ook zingt zij de oorspronkelijke tekst, en niet de vertaling.

Negen gitaristen en zes pianisten begeleiden haar. Alle klankweergave is elektronisch. Mijn muzikale achtergrond is die van de geavanceerde, esotherische naoorlogse muziek, en van daar uit probeer ik in deze partituur verbindingen te leggen met de westers-internationale volksmuziek, met de pop. De musici dienen met deze achtergrond enigszins vertrouwd te zijn, anders zijn een aantal voorstellen onbegrijpelijk. De aanwijzingen bij de notentekst omtrent de speelwijze variëren van 'als een halve gare' tot 'als een zeer gevaarlijke gek'.

Ik ben van het interval de none uitgegaan: het interval dat de meeste spanning oproept, vergroot of verkleind. Zie mijn krabbeltje hierboven. Voorts heb ik het principe van de permutatie toegepast, de verandering of verwisseling voltrekt zich op de volgende manier. Ik bepaal eerst een noot, waarvan ik wil uitgaan. Dan kies ik een tweede noot en van die eerste en die tweede vorm ik eerst een combinatieblokje voor ik een derde, andere noot vaststel, dan vorm ik een combinatieblokje van de drie noten voor ik er toe over ga de vierde noot te kiezen. Zo ziet het er in z'n simpelste vorm uit. Deze permutatieve methode, deze wijze van manipuleren met wisselende veranderingen, vertonen dus een strikte groep. De tekst van Adrian Mitchell heb ik in extenso gebruikt en onaangetast gelaten, zij het dan dat ik op een enkel moment ten behoeve van het bereiken van een grotere uitdrukingskracht een bepaald woord of soms woorden in een bepaalde spanningverwekkende volgorde herhaal. Het stuk eindigt in c groot!

Over de tollens zou ik nog willen zeggen: Rob van der Poel, die de electronica voor de tollens ontworpen heeft, werkte met spanningsturingsprincipes. De elementen van de muziek als toonhoogte, -sterkte, -duur en -ritme worden elektronisch afgeluisterd en volgens nieuwe principes verwerkt. Floris Guntenaar, de vormgever, heeft zich ook intensief bezig gehouden met het ding tol. Ook de herkomst ervan. De meeste vormen van tollens komen uit China. De prik en zweeptollens zijn via Zuid-Amerika tot ons gekomen. De bromtol is uit Rusland, via Duitsland tot ons gekomen. In 'De Vogels' van Aristophanes is al sprake van een tol, evenals in Plato's 'Republiek'. In de Dionysische mysteries werden bromtollens gebruikt. Virgilius heeft in zijn 'Aeneiden', de koningin Amata, vergiftigd door een furie, beschreven als 'een priktoel door een er omheen gewonden touw met een lus aan het ronddraaien gebracht'. Ook bij de Maori's zijn bromtollens bekend. Op Borneo bestaan houten tollens van zo'n twintig centimeter hoogte. Van de veertiende eeuw af zijn de tollens in Europa bekend.

Peter Schat (mei 1972)